Selectief mutisme: Als een kind niet durft te praten

Informatie voor therapeuten en verwijzers.

Durft een kind niet te spreken in de klas, tegen (onbekende) kinderen of volwassenen op school of in andere sociale situaties? Dan kan er sprake zijn van selectief mutisme, een angststoornis. Voldoen kinderen of jongeren aan dit beeld? Neem dan contact met ons op voor consultatie, diagnostiek en/of behandelmogelijkheden.

Wat is selectief mutisme?

Selectief mutisme is een angststoornis die voorkomt bij kinderen en jongeren. Kinderen en jongeren met selectief mutisme durven in verschillende sociale situaties niet te spreken, zoals op school tegen de juf of klasgenoten. In de meeste gevallen spreken zij wel thuis tegen andere gezinsleden. Er zijn soms ook andere sociale situaties waar zij niet durven te spreken, zoals in een winkel en tegen andere (on) bekende kinderen en volwassenen. Het kind kan wel praten, maar durft het niet.

Van Selectief mutisme is volgens de DSM 5 sprake als:

- het kind consequent niet spreekt in situaties waarin verwacht wordt dat er wel gesproken wordt (bijvoorbeeld op school) ondanks spreken in andere situaties
- de stoornis interfereert met het functioneren op school, op het werk of in de sociale communicatie
- de duur tenminste 1 maand is (niet beperkt tot de eerste maand op school)
- de stoornis niet het gevolg is van een gebrek aan kennis van, of vertrouwdheid met de gesproken taal die nodig is voor de sociale situatie
- de stoornis niet het gevolg is van een taal/spraakstoornis (bijvoorbeeld stotteren), of een
- pervasieve ontwikkelingsstoornis, schizofrenie of een andere psychotische stoornis (APA, 2014).

Prevalentie

Selectief mutisme is een zeldzaam verschijnsel en komt voor bij 0,2 tot 1,9 % van de basisschool kinderen, wat vergelijkbaar is met andere kinderpsychiatrische aandoeningen. Het lijkt vaker voor te komen bij meisjes dan bij jongens. Ook kinderen die thuis een andere taal spreken dan op school, lijken een verhoogd risico te hebben op selectief mutisme. Vaak openbaart het selectief mutisme zich tussen het 3e en 5e levensjaar. Dit is het moment waarop er van kinderen verwacht wordt dat zij communiceren met de buitenwereld.

Misverstanden

Over selectief mutisme bestaan meerdere misverstanden. Vaak wordt onterecht gedacht dat selectief mutisme een uiting is van: het meemaken van een traumatische ervaring (zoals seksueel misbruik), van oppositioneel gedrag, van een onopgelost psychisch conflict, van een over beschermende ouder of van een taal/spraakstoornis. Tevens is selectief mutisme geen uiting van mentale retardatie of een ontwikkelingsachterstand. Hoewel dit mogelijkheden zijn die we zonder individueel onderzoek niet mogen uitsluiten, heeft de ervaring geleerd dat dit niet ten grondslag ligt aan selectief mutisme.

Behandeling

Selectief mutisme is een angststoornis die goed te behandelen is. Levvel biedt al vele jaren succesvol gedragstherapie en ouderbegeleiding aan, speciaal gericht op selectief mutisme. Op basis van deze ervaring is vanuit gedragstherapeutisch oogpunt een behandelprotocol ontwikkeld: ‘Praten op school, een kwestie van doen’ (Wippo & Güldner,2003).

De kracht van deze behandeling is dat deze plaatsvindt op de plek waar de angst (met als gevolg stilvallen of bevriezen) het meest aanwezig is, vaak op school. Uit ervaring is gebleken dat kinderen beter leren praten op de plek waar het

LEVVEL
Specialisten voor jeugd en gezin

selectief mutisme het sterkst aanwezig is. Het kind kan op deze manier het geleerde gemakkelijk in praktijk brengen. Het kind leert in kleine, op individueel niveau aangepaste stappen diens angsten te overwinnen en verbaal te communiceren.

Als de behandeling op school plaatsvindt, werkt de therapeut samen met de leerkracht om het tijdens de therapie geleerde te oefenen in de klas. De rol van de leerkracht is van cruciaal belang voor het slagen van de behandeling.
De lengte van de behandeling verschilt per kind en duurt gemiddeld 1 schooljaar maar kan ook veel korter of langer duren.

Diagnostiek en/of behandeling

Regio Amsterdam
Ben je verwijzer en heb je een kind met het vermoeden van selectief mutisme? En woont het kind in de regio Amsterdam of omgeving? Dan kan het kind worden doorverwezen voor diagnostiek en/of behandeling. De diagnostiek bestaat uit drie afspraken:

- een gesprek met ouders/verzorgers in het bijzijn van het kind + een spelobservatie met alleen het kind
- een klinisch interview met ouders/verzorgers en/of het kind
- een adviesgesprek.

Daarnaast wordt met toestemming van de ouders telefonisch contact opgenomen met de desbetreffende leerkracht om informatie te krijgen wat de leerling wel/niet doet op school. Aan de hand van al deze informatie wordt bekeken of er bij het kind sprake is van selectief mutisme en of wij verder kunnen helpen.

Buiten Amsterdam
Ben je verwijzer en heb je een kind met het vermoeden van selectief mutisme? Dan kan het kind worden verwezen naar Levvel voor diagnostiek. In sommige gevallen kan Levvel zelf behandeling op school bieden. Dit hangt af van de locatie van de school en of er mensen in de buurt zitten die de behandeling zouden kunnen geven. Zo heeft Levvel een regiopolikliniek in Hoofddorp en Zaanstreek-Waterland en een regiocentrum in Gooi- en Vecht.

Als het reis-technisch niet mogelijk is voor ons om op locatie te komen, kan er consultatie worden geboden aan een behandelaar in de buurt. Als wij behandelaren in de buurt kennen, kunnen wij doorverwijzen. Soms is het aan ouders zelf om op zoek te gaan naar een geschikte behandelaar die de behandeling op school kan uitvoeren. Er zijn dan ook mogelijkheden voor consultatie vanuit Levvel.

Consultatie voor therapeuten

Onze therapeuten bieden consultatie aan therapeuten die elders in het land de behandeling (op school) uitvoeren. De therapeut heeft de mogelijkheid om op aanvraag telefonisch contact te hebben met een therapeut van Levvel om zo informatie in te winnen over een casus. Dit betreft vaak vragen over behandelstappen en/of tips/adviezen met betrekking tot de behandeling.

Levvel organiseert daarnaast eens in de 2 maanden een (online) landelijke intervisiebijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst kunnen therapeuten uit het hele land kennis opdoen over het behandelen van selectief mutisme en/of casussen inbrengen voor tips en adviezen. Externen mogen hieraan deelnemen, maar moeten de basistraining selectief mutisme via King Nascholing hebben gevolgd.

Aanmelden

Als je een kind voor diagnostiek en/of behandeling wilt aanmelden is een verwijzing nodig. Huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en medewerkers van een Ouder- en Kindteam of wijk- of jeugdteam, kunnen een kind, jongere of gezin naar Levvel verwijzen.

Aanmelden kan via het digitale formulier op onze website. Heb je nog vragen over het aanmelden? Stuur een mail naar:

@email
of bel
088 054 70 01

Specialisten voor jeugd en gezin

Contactgegevens

Heb je vragen of wil je meer informatie over selectief mutisme en onze behandelmogelijkheden? Stuur een mail naar:

@email

Of bel tijdens het telefonisch spreekuur selectief mutisme, op woensdag van 15.00-16.00 uur en op vrijdag van 14.00-15.00 uur.

woensdag:
06 - 408 648 74

vrijdag:

06 - 405 843 64

Het behandelteam selectief mutisme is een onderdeel van de vakgroep Emotionele stoornissen.

Levvel

Levvel is er voor kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar en hun ouders of opvoeders. Van opvoedondersteuning tot (hoog)specialistische jeugdhulp, complexe psychiatrische zorg, TOPGGz en acute hulp: wij helpen kinderen, jongeren en (pleeg)gezinnen in complexe situaties weer op weg.

Zodat zij met een stevige basis de toekomst tegemoet kunnen. We kijken wat zij écht nodig hebben en staan 24/7 voor hen klaar. Samen zoeken we naar de beste oplossing. We komen bij kinderen en gezinnen thuis, maar bieden ook pleegzorg, gezinshuizen of een verblijfsvorm bij Levvel. En indien nodig, betrekken we de volwassenen-ggz.

Levvel
Postadres: Postbus 303, 1115 ZG Duivendrecht
Bezoekadres: Meibergdreef 5, 1105 AZ Amsterdam ZO

(020) 890 10 00
@email